

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2332/24
5.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Снежане Живковић, председника већа, Миленије Петричевић и Марије Бошковић, чланова већа, у парници тужиље АА из..., са боравиштем у..., чији је пуномоћник Љиљана Бањац, адвокат из Београда, Трг Николе Пашића 2, против тужених ББ и ВВ, обојица из ..., чији је заједнички пуномоћник Срђан Ђорђевић, адвокат из Београда, Чубрина 10 и ГГ из ..., ради утврђења, одлучујући о жалбама тужиље и тужених ББ и ВВ, изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П 6384/22 од 9.11.2023. године, у седници већа одржаној дана 5.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 6384/22 од 9.11.2023. године у ставу првом изреке, тако што се утврђује да је ништав уговор о поклону оверен пред Петим општинским судом у Београду под Ов. бр. 636/95 дана 1.2.1995. године, што су тужени ББ, ВВ и ГГ, сви из ..., дужни да признају.

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 6384/22 од 9.11.2023. године у ставу другом изреке, тако што се усваја тужбени захтев и утврђује да је тужиља АА из ..., иза смрти мајке ДД, власник са 1/3 идеалних делова шестособног стана бр. 4, на II спрату зграде у Ул. ... у ..., изграђеној на КП ..., уписаној у лист непокретности бр. ... КО ..., што су тужени ББ, ВВ и ГГ дужни да признају и трпе да тужиља на основу ове пресуде упише своје право у катастру непокретности.

УКИДА СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 6384/22 од 9.11.2023. године у ставу трећем изреке.

ПРЕИНАЧАВА СЕ решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу четвртом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 6384/22 од 9.11.2023. године и **ОБАВЕЗУЈУ** тужени ББ, ВВ и ГГ, сви из ..., да тужиљи АА из ... накнаде трошкове парничног поступка у износу од 1.067.060,00 динара у року од 15 дана од пријема преписа пресуде, под претњом извршења.

ОДБИЈА СЕ захтев тужених ББ и ВВ, обојица из ..., за накнаду трошкова

другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се утврди да је ништав уговор о поклону оверен пред Петим општинским судом у Београду под Ов. бр. 636/95 дана 1.2.1995. године, што би тужени били дужни да признају. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се утврди да је тужилца иза смрти ДД, власник са 1/3 идеалних делова шестособног стана бр. 4, на II спрату зграде у Ул. ... у ..., изграђеној на КП ..., уписаној у лист непокретности бр. ... КО ..., што би тужени били дужни да признају и трпе да тужилца на основу ове пресуде упише своје право својине у катастру непокретности. Ставом трећим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се утврди да је уговором о поклону овереним пред Петим општинским судом у Београду под Ов. бр. 636/95 дана 1.2.1995. године, повређено тужилино право на нужни део заоставштине мајке пок. ДД за 1/6, па се у тој сразмери смањује поклон и утврђује да је право својине тужиље на 1/6 стана бр. 4, на II спрату зграде у Ул. ... у ..., изграђеној на КП ..., уписаној у лист непокретности бр. ... КО ..., што би тужени били дужни да признају, те да се тужени ББ обавезе да тужилци на име накнаде по основу својинског нужног наследног дела иза смрти пок. ДД исплати износ од 54.766 евра, са каматом по стопи Централне европске банке, почев од 21.2.2012. године до исплате. Ставом четвртим изреке обавезана је тужилца да туженима ББ и ВВ накнади трошкове парничног поступка у износу од 903.000,00 динара.

Против наведене пресуде, тужилца и тужени ББ и ВВ, благовремено су изјавили жалбе, из свих разлога прописаних одредбом члана 373. став 1. Закона о парничном поступку и то тужилца побијајући пресуду у целости, а тужени ББ и ВВ побијајући одлуку о трошковима поступка садржану у ставу четвртом изреке. Дејство жалбе тужених протеже се и на тужену ГГ, у смислу члана 210. ЗПП. Жалбене разлоге су образложили и жалбене предлоге изнели. Тужени су трошкове другостепеног поступка опредељено тражили.

Тужилца је одговорила на жалбу тужених.

Испитујући првостепену пресуду у границама овлашћења прописаних одредбом члана 386. Закона о парничном поступку - ЗПП ("Службени гласник РС", бр. 72/11, са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужиље основана, а жалба тужених ББ и ВВ неоснована.

У првостепеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП на које другостепени суд пази по службеној дужности. Супротно наводима жалбе тужиље, није учињена ни битна повреда из одредбе члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, будући да је изрека пресуде јасна и разумљива, не противречи сама себи ни разлозима који су дати о свим битним чињеницама.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 24.2.1992. године, ДД (мајка тужиље и тужених ВВ и ГГ, а баба туженог ББ) у Општини Цриквеница, Република Хрватска, оверила је пуномоћје под редним бројем 695 којим је овластила свога сина, туженог ВВ, да је заступа у грађанском, парничном, ванпарничном, извршном, земљишнокњижном, кривичном поступку, у поступку пред Привредним судом и пред органима државне управе. Истим пуномоћјем овластила га је ради подизања новца са рачуна код "Поштанске штедионице", као и да закључи уговор о поклону стана у ... у ... са унуком ББ. Према налазу и мишљењу судског вештака за област графоскопије утврђено је да је део текста садржаног у пуномоћју, који гласи: "закључење уговора о поклону стана у ... у ... унуку ББ" дописан уз употребу друге писаће машине од оне којом је написан део текста који се односи на овлашћење за подизање новца. На основу овог пуномоћја тужени ВВ је у име своје мајке ДД, као поклонодавца, са туженим ББ (својим сином), као поклонопримцем, закључио уговор о поклону чији је предмет стан бр. 4, површине 164,30 м², у ..., у Ул. ..., на II спрату, који је оверен 1.2.1995. године пред Петим општинским судом у Београду под Ов. бр. 636/95. Тужени ББ у ЛН бр. ... КО ..., уписан је као власник наведене непокретности. ДД је, као поклонодавац, са тужиљом, туженима ВВ и ГГ, као поклонопримцима, закључила уговор о поклону 1/3 куће у ..., који је оверен пред Општинским судом у Цриквеници 1974. године. Тржишна вредност наведене куће износи 351.939,27 евра, а вредност утврђена за потребе осигурања објекта износи 228.015,77 евра. Такође, ДД је, као прималац издржавања, са туженима ВВ и ГГ, као даваоцима издржавања, закључила уговор о доживотном издржавању, оверен од стране Јавног бележника Републике Хрватске под Ов. бр. 1555/03 дана 31.3.2003. године и овим уговором је даваоцима издржавања пренела у својину непокретну имовину и то кућу у ... улици ..., у ... и катастарске парцеле у КО ..., као и све остале некретнине које представљају њено књижно или ванкњижно власништво. Оставински поступак иза покојне ДД, преминуле 20.2.2012. године у ..., није вођен у Републици Хрватској, јер је решењем Јавног бележника О 212/12, које је постало правноснажно 6.11.2013. године, констатовано да је за живота сачинила уговор о доживотном издржавању.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је, након што је правилно оценио да тужиља има правни интерес за поднете захтеве, закључио да околност да предметно пуномоћје није оверено у суду у Београду, на чијој територији се налази непокретност, већ у општини у Републици Хрватској, при чему је оверен потпис ДД на пуномоћју, без испитивања садржине пуномоћја (на који начин би према становишту првостепеног суда поступио и суд у Београду), није од утицаја на његову пуноважност, као ни чињеница да је део текста у пуномоћју који се односи на овлашћење за закључење уговора о поклону стана, писан уз употребу друге писаће машине од оне којим је написан неспорни део текста, јер по становишту првостепеног суда, употреба друге писаће машине не значи да ДД пуномоћје није потписала и оверила, посебно имајући у виду да вештак није могао да утврди да ли је наведени део текста докуцан пре или након потписивања пуномоћја. Закључак суда је да је и поред недостатка у форми пуномоћја за закључење уговора о поклону, уговор конвалидиран, јер је извршен у целости и поклонопримац се уписао као власник на стану још за живота поклонодавца, па како пок. ДД није имала право својине на предметном стану у тренутку смрти, исти не улази у састав њене заоставштине, те је имајући у виду наведено, првостепени суд оценио да захтеви тужиље за утврђење ништавости уговора и утврђење права својине, не уживају тражену судску заштиту, због чега је применом

одредаба чл. 13. став 3, 166-173. Закона о ванпарничном поступку - ЗВП, чл. 73, 90. и 103. став 1. Закона о облигационим односима - ЗОО, чл. 21. и 47. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, одлучио као у ставовима првом и другом изреке, док је ставом трећим изреке у смислу одредаба чл. 39, 42, 43, 48. и 50. Закона о наслеђивању, одбио као неоснован евентуални тужбени захтев, применом правила о терету доказивања, јер тужила није предложила доказе на околност вредности учињеног поклона и нису се стекли услови за признавање права на нужни део као стварног права.

Међутим, оваква одлука првостепеног суда не може се прихватити као правилна, јер је првостепени суд из чињеница које је правилно утврдио извео неправилан закључак о постојању других чињеница на којима је засновао одлуку. Осим тога, одлучујући о захтевима за утврђење ништавости уговора о поклону и утврђење права својине тужиле по основу наслеђа иза пок. мајке ДД, првостепени суд је погрешно применио материјално право из одредбе члана 73, 90. и 103. ЗОО, а на то се основано указује жалбом тужиле.

У конкретном случају, пуномоћјем овереним 24.2.1992. године, од стране органа стране државе (будући да је Република Хрватска своју независност прогласила 25.6.1991. године и међународно призната 15.1.1992. године) и то Општине Цриквеница (иако је одредбом члана 90. ЗОО прописана посебна форма пуномоћја за закључење уговора о промету непокретности – дакле судска овера од стране надлежног домаћег суда), ДД је овластила туженог ВВ, свог сина, да је заступа у поступцима пред судом и органима државне управе, ради подизања новца са рачуна код "Поштанске штедионице", као и да закључи уговор о поклону стана у ... у ... са унуком ББ. Наведеном непокретношћу је на основу пуномоћја располагао син властодавца, тужени ВВ, закључивши уговор о поклону са својим сином, туженим ББ. Међутим, вештачењем од стране вештака за област графоскопије, несумњиво је утврђено да је део текста садржан у пуномоћју, који се односи на овлашћење за закључење уговора о поклону стана у ... у Ул. ... унуку ББ, дописан уз употребу друге писаће машине од оне којом је написан део текста који се односи на овлашћење за подизање новца, чиме је по становишту другостепеног суда, тужила на несумњив начин довела у сумњу аутентичност садржине пуномоћја (које притом није издато у законом прописаној форми за уговор о поклону непокретности, јер није оверено од стране суда). Ситуације у којој парничне странке не успеју да докажу своја права (тужилац) или чињенице које су спречиле настанак или остварење тих права (тужени), ЗПП је уредио правилима о терету доказивања садржаним у одредбама члана 231. према којима ће суд, ако на основу изведених доказа (члан 8.) не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању чињенице применити правила о терету доказивања (став 1.), при чему странка која тврди да има неко право сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остваривање права (став 2.), а странка која оспорава постојање неког права, сноси терет доказивања чињенице која је спречила настанак или остваривање права или услед које је право престало да постоји (став 3.). Како је несумњиво утврђено да је текст пуномоћја који се односи на овлашћење за закључење уговора о поклону докуцан, а вештачењем (вештаку приликом вештачења није био доступан оригинал пуномоћја) није било могуће утврдити да ли је спорни текст на пуномоћју докуцан пре или после овере пуномоћја, тужени су, као страна која оспорава тужилино право на утврђење ништавости уговора

и право својине на предметном стану, сходно правилу о терету доказивања, били дужни да са степеном извесности докажу да је текст пуномоћја који се односи на овлашћење за закључење уговора, унет у пуномоћје пре потписивања од стране властодавца и овере, односно да докажу да је ДД кроз дато пуномоћје несумњиво исказала вољу за закључење оспореног уговора о поклону, те да је тужени ВВ предузео правни посао за чије предузимање је заиста био овлашћен.

Имајући у виду наведено, те да је питање пуноважности пуномоћја, претходно питање за пуноважност оспореног уговора о поклону, по становишту другостепеног суда, уговор о поклону, на основу кога је извршен пренос права својине на непокретности која је предмет уговора са сада пок. ДД на туженог ББ, не представља правно ваљан правни посао. Ово стога јер је исти закључен од стране туженог ВВ као неовлашћеног лица, чиме су испуњени услови из члана 103. ЗОО за утврђење његове ништавости, а што тужбени захтев у погледу утврђења ништавости чини основаним. Наиме, спорни уговор, који је у име поклонодавца потписан од стране неовлашћеног лица, представља непостојећи правни посао, јер се због непостојања пуноважног пуномоћја има сматрати да је уговор закључен без једне уговорне стране (што је битан услов за настанак двостраног уговора), те сагласност воља није ни постигнута, због чега уговор није ни настао. Непостојећи уговор се по својим последицама и правном дејству изједначава са апсолутно ништавим уговором. Следом изнетог, недостатак сагласности воље поклонодавца, уговор чини неважећим правним послом, те он не производи правна дејства од самог почетка. Овакви правни послови се не могу ни конвалидирати, па је погрешан закључак првостепеног суда да је уговор конвалидиран, јер је у целости извршен. У конкретном случају, по становишту другостепеног суда, ради се о апсолутно ништавом уговору јер је закључен противно принудним прописима, од стране неовлашћеног лица, при чему неовлашћено заступана ДД у смислу одредбе чл. 88. ЗОО, уговор није накнадно одобрила, па такав уговор не може постати пуноважан сходно члану 107. ЗОО, нити су испуњени услови за конвалидацију уговора у смислу одредбе члана 73. ЗОО, јер се у конкретном случају не ради о недостатку форме уговора, који недостатак би могао бити отклоњен извршењем уговорних обавеза. Из наведених разлога, преиначена је одлука којом је одбијен захтев тужиље којим је тражила да се утврди ништавост уговора о поклону оверен пред Петим општинским судом у Београду под Ов. бр. 636/95 дана 1.2.1995. године.

Имајући у виду да је другостепени суд преиначио побијану пресуду у ставу првом изреке, оценивши да је основан захтев тужиље за утврђење ништавости уговора о поклону, правна последица апсолутне ништавости производи правно дејство од закључења уговора, односно сматра се да уговор никада није ни закључен. Усвајање тужбеног захтева има за последицу враћање својине на непокретности која је предмет уговора о поклону, чија ништавост је утврђена, правном претходнику тужиље, па је тужиља, као законски наследник пок. ДД, стекла право да захтева утврђење права својине по основу наслеђа у смислу одредбе члана 221. став 2. Закона о наслеђивању, на непокретности која је предмет уговора - стану бр. 4, на II спрату зграде у Ул. ...у ..., који улази у састав заоставштине ДД (уписана као власник на стану 1992. године). Иако је ДД, као прималац издржавања, закључила са туженима ВВ и ГГ, као даваоцима издржавања, уговор о доживотном издржавању, оверен од стране органа стране државе Јавног бележника Републике Хрватске под Ов. бр. 1555/03 дана

31.3.2003. године, уговором, који није оверен од стране искључиво надлежног домаћег суда, предметна непокретност није била у смислу одредбе члана 194. Закона о наслеђивању јасно и прецизно одређена, па иста не припада даваоцима издржавања, већ улази у заоставштину примаоца издржавања, што наследноправни захтев тужиље чини основаним. Осим изнетог, наведеном законском одредбом члана 221. став 2. ЗОН, прописано је да право наследника (тужиље) да захтева заоставштину не застарева и да се тиме не дира у правила о одржају, али како је утврђено да државина туженог ББ није заснована на пуноважном правном основу који је потребан за стицање права својине, јер је утврђено да је уговор о поклону ништав, нису испуњени услови за стицање права својине туженог ББ редовним одржајем, као ни ванредним одржајем, јер савесна државина није трајала дуже од 20 година (од овере уговора 1.2.1995. године до подношења тужбе 16.5.2014. године).

Из наведених разлога, побијана пресуда је у ставу првом и другом изреке преиначена применом члана 394. тачка 3. и 4. ЗПП.

Одлучујући о жалби тужиље изјављеној против става трећег изреке, којим је одлучено о евентуалним захтевима, Апелациони суд је ставом трећем изреке укинуо одлуку о евентуалним захтевима по службеној дужности, имајући у виду да се ради о конексним захтевима у смислу члана 197. став 2. ЗПП и да је овом пресудом одлука о главном захтеву (у ставовима првом и другом изреке побијане пресуде) преиначена и усвојени тужбени захтеви тужиље за утврђење ништавости уговора и утврђење права својине тужиље на предметном стану.

Како је преиначена одлука о тужбеном захтеву, Апелациони суд је на основу члана 165. став 2. у вези чл. 150, 153, 154. и 163. ЗПП, одлучивао о трошковима поступка имајући у виду вредност и исход спора, стварне и нужне трошкове и опредељени захтев тужиље. Досуђени трошкови се односе на састав тужбе и шест образложених поднесака у износу од по 45.000,00 динара, заступање на осам одржаних рочишта по 49.500,00 динара, приступ на три неодржана рочишта по 27.000,00 динара, састав жалбе у износу од 90.000,00 динара, трошкова вештачења у износу од 25.000,00 динара и такси на тужбу и првостепену одлуку по 80.030,00 динара, укупно износ од 1.067.060,00 динара, који трошкови су одмерени применом важеће Таксене и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. Из наведених разлога, Апелациони суд у Београду је, на основу члана 401. тачка 3. ЗПП преиначио решење о трошковима, садржано у ставу четвртом изреке побијане пресуде и одлучио као у ставу четвртом изреке ове пресуде.

Одлуку у ставу петом изреке Апелациони суд у Београду је донео на основу члана 165. у вези чл. 153. и 154. ЗПП, имајући у виду да тужени ББ и ВВ нису успели у поступку по жалби, због чега је одбијен њихов захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка.

**Председник већа-судија
Снежана Живковић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић